

Денисовець І. Філософські пошуки Олександра Лук'яненка у контексті взаємозв'язку природи і духовності людини (на матеріалі поетичної збірки «Храм. Філософія серця») // Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція, «Новини на научний прогрес», - 2012. Том 6. Филологічні науки. Психологія і соціологія. Софія. «Бял ГРАД-БГ» ООД. - С.38-40.

Ірина Денисовець

Філософські пошуки Олександра Лук'яненка у контексті взаємозв'язку природи і духовності людини

Релігія, церква, віра, Бог, дух, духовність – ці поняття вже давно склали цілісну мозаїку образу вищої сили, яка має бути прекрасною і нести людині благодать умиротворення і спокою. Сотні тисяч митців, які словом і поетичним образом творили свій час і свою добу, зверталися до одвічної теми Храму, Господнього діяння, впливу молитви на зцілення душі людської. Але ці вічні сюжети кожен майстер пера трактував по-своєму, вимальовуючи свій Храм душі людської і дому Господнього. Майже два тисячоліття людство зазнає на собі могутній моральний вплив біблійних заповідей, які незримо керують нашими вчинками і дають світло у буденній сірій пільмі. Ще великий Гейне сказав, що Біблія – це книга велична й неосяжна, як світ. Воістину – це Слово Боже [2, с. 172].

Змінювалися норми людської моралі, канони добра і зла, формувалися мільйони нових поколінь, та незмінним лишилося одне: завжди на долю поетів і прозаїків, усіх митців багатогранного слова випадала місія допомогти людині формувати свій Храм віри, культури, поваги, любові, совісті, того, що викорінює в душі байдужість і черствість. Олександр Лук'яненко – письменник, якому довелося народитися і творити у наш складний, заплутаний і дуже буремний час. Час, коли людські моральні пріоритети зміщують свою вісь, коли висока культура і мистецтво поступаються шаблем першості матеріальному комфорту, коли людина, врешті-решт, може легко зійти зі шляху правди і совісті. А ще важче усвідомлювати той факт, що народ швидкоплинно

втрачає єдність, залишки консолідації, стає роздробленим і роз'єднаним як організаційно, так і духовно.

У 2011 році з-під пера О. Лук'яненка вийшла поетична збірка пейзажної лірики під промовистою назвою «Храм. Філософія серця». У ній автор акцентує увагу не лише на духовних цінностях сучасного суспільства в цілому, але й звертається до глибинних лабіринтів душі кожної особистості окремо, якій так важливо пам'ятати, що щоб не сталося, людина має не забувати дорогу до свого світлого Храму, який ми створюємо власноруч, а Храм Божий зберігає і розкриває традиції духовної культури, сприяє консолідації нашого суспільства, формує національну свідомість й основи моралі. А Бог – це Творець всього на Землі, починаючи від малесенької травинки і жовтою ромашки і закінчуючи могутніми ріками і горами, а ще, звичайно, ж своїм найвищим творінням – Людиною. Тому Олександр Лук'яненко і доводить, що Людина і Природа – це два нерозривних, тісно взаємопов'язаних світи, симбіоз яких неодмінно допоможе зберегти й утвердити духовність і духовну культуру особистості, яка утворює цілу систему інтелектуального, художньо-естетичного, емоційно-чуттєвого розвитку. Духовні запити, честь, гідність, культура почуттів, етичність і тактовність формують духовно багату і морально стійку особистість.

У мозаїці поетичних образів Олександра Лук'яненка переважають світлі кольори, якими зображено багатогранний талант поета. Митець пафосом своїх поетичних етюдів закликає кожного з нас глибоко замислитись над тим, що ми несемо в цей світ, чи живе світлий вогник любові у наших серцях, де зберігаються святині великого Храму, чи даруємо ми ту любов світу, оточуючим, Природі, чи цінуємо ми скарби своєї душі: «Любите мир: хоть кружит вьюга / Или цветут весной сады... / И в голубине сердец друг друга / Ищите вечности следы...» [1, с. 111].

Збірка «Храм. Філософія серця» складається з 9 розділів, у яких філософські поетичні етюди органічно доповнюються прозовими роздумами автора про силу людського духа, про вічність життя людської душі, про

несказаний вплив молитви на зцілення сутності нашої. Включаючись в індивідуально-образну систему художнього мовлення, усі поетичні засоби взаємодіють з метою вираження естетичного змісту через комплекс художніх образів: «Как монах поизношенной ризою / Прячет пол, отбивая поклон, / Одинокое облако сизое / За собой стерегло небосклон. / И как хоры всеобщего бдения / Заполняют собой пустоту, / Неумное птичье галдение / Окуналось в его высоту» [1, с. 75].

У філософському контексті поетичної збірки Олександра Лук'яненка метаморфози людської душі дуже тонко проектується на зміни і перевтілення Природи, адже лейтмотивом усієї поезії є нерозривний, тісний, потужний, гармонійний зв'язок Природи і Людини. Природа у ліриці митця виступає повністю одухотвореною. Ці образи гармонійно створюються за допомогою авторських і традиційних епітетів та метафор: *«неземные чудеса, грешный мир, туча черная, грозные фурии, бирюзовые глаза, утомленно прозябая в омуте постылых душ, корабли небосвода улетают в стремительной скачке облака по небесной лазури, арфа реки заиграла ранний полонез»*.

Автор наголошує, що у метушні буденних справ, так важливо не втратити здатність відчувати подих вітру, бачити зорі в калюжах, чути шум прибою і посміхатися блакитнооким незабудкам. Милуєшся багатствами лісової флори і фауни, споглядаєш тендітні маленькі ромашки чи безмежні хвилі могутньої річки, а душа твоя наповнюється спокоєм і миром, зникає тривога і серце відчуває Божу благодать: «Белые ресницы / У ромашки в поле / В жарком поцелуе / Обагрил закат. / Вот и им не спится / От сердечной боли, / Что целует все / Солнце всех подряд» [1, с. 85].

Кожен порух душі буде дзвіночками перегукуватися зі штормом хвиль синьоокого Дніпра, коли він даруватиме безцінну гармонію, а людське серце співатиме в унісон з ним благодатне соло: «Я люблю, когда Днепр синеглазый / Заплутавшею плещет волной. / И, поверти, не будет и разу, / Чтобы, глядя, остался немой / Я, быть может, не выроню слова / И в молчании время пройдет, / Но душа будет песней готова / Заливаться под музыку вод» [1, с. 58].

Письменника болісно хвилює питання, що в шаленому круговерті днів людина стрімко втрачає цей важливий і життєдайний зв'язок з Природою, а разом з тим позбувається і людяності, яка неодмінно має керувати нашими вчинками: «...Да людям жаль: / Жаль время для любви / В служеньи сиром, / Жаль расстояния / И сил простить...» [1, с.73].

Дуже часто людина губить духовні орієнтири, не замислюючись над тим, що руйнуючи Боже творіння, вона спаплюжує і спотворює свою душу, і тим самим знищує фундамент свого Собору, свого духовного Храму. А порятунок можна знайти у благородних мріях, що народжуються під пташиний спів, а істина часто ховається у кришталевих сльозах вранішньої роси: «Тропинка лесная, / Меня увлекает / За нею подалее пройтись, / Завилась, маленькая, / В траве исчеза, / Такая же точно, как жизнь» [1, с. 48].

Релігія у кожного своя, Храм душі кожен будує за власним проектом, який йому підказує філософія серця, Бог існує для тих, хто вірить у нього, але для нас важливими є поетичні роздуми Олександра Лук'яненка про те, що під впливом суспільних змін людство має задуматися, наскільки його позиція правильна, як виправити той факт, що більшість з нас кволі духом і переконаннями. Що є проводирем для нас? Це питання риторичне. А ось що вказує дорогу для кожного з нас – це особистісно-індивідуально. Але однозначним є проста істина: потрібно відновлювати віковичний зв'язок Людини і Природи, відроджувати духовні традиції, прищеплювати любов, доброту, чесність, здатність здійснювати благородні вчинки. А віра чи невірство – цей вибір має бути самоусвідомленим. Головне – мати Храм, в якому знайдеться притулок буремному серцю.

Література

1. Лукьяненко А.В. Храм. Философия сердца [Текст] / А.В. Лукьяненко. – Полтава, 2011. – 116 с.
2. Щербань П.М. Національне виховання в сім'ї / П.М. Щербань. – Київ, 2000. – 260 с.